

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ліман Френк Баум

ОЗМА З КРАЇНИ

Oz

Харків
«ФОЛІО»
2020

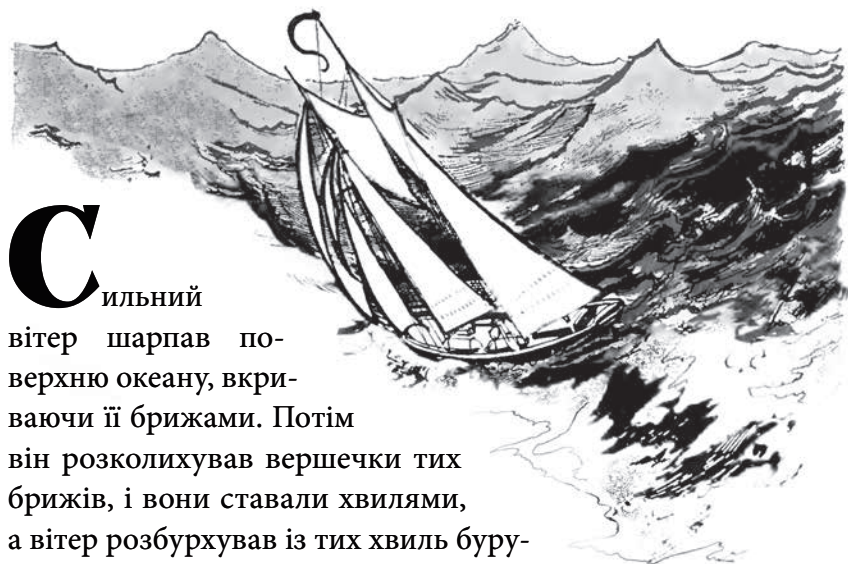

Дівчинка в курячій клітці	11
Руда Курка	17
Літери на піску	27
Тік-так — механічний чоловік	36
Дороті відкриває відерце з обідом	47
Голови принцеси Нуднуватти	55
Озма з Озу приходить на порятунок	73
Голодний Тигр	84
Королівська родина країни Ев	91
Велетень із молотом	99
Король Номів	109

Одинадцять спроб	122
Король Номів сміється	127
Дороті силкується бути мужньою	134
Біліна лякає Короля Номів	142
Пурпурове, зелене й золоте	148
Опудало виграє бій	154
Доля Залізного Лісоруба	160
Король країни Ев	168
Смарагдове місто	173
Чарівний пояс Дороті	180

ДІВЧИНКА В КУРЯЧІЙ КЛІТЦІ

Сильний вітер шарпав по-верхню океану, вкриваючи її брижами. Потім він розколихував вершечки тих брижів, і вони ставали хвилями, а вітер розбухував із тих хвиль буруни. Ті буруни котилися й котилися, страшенно високі, вищі навіть за дахи будинків. Декотрі підбивалися так високо, як вершечки високих дерев, і скидалися на гори; а западини між великими бурунами були схожі на глибокі долини.

Усе це шалене бурхання й плескання вод у безкрайому океані, яке зчиняв хтозна-нащо й про що бешкетник вітер, скінчилося жажливим штормом, а шторм в океані любить витівати багато химерних штук і завдавати багато шкоди.

Коли здійнявся вітер, у чистому морі далеко від суходолу плів корабель. Тільки-но хвилі почали розгулюватись і здійматися чимраз вище, корабель стало кидати вгору й униз, і гойдати то на один, то на другий бік, і жбурляти ним так, що навіть моряки мусили триматися за линви та поруччя, щоб їх не змело з палуби вітром або не змело в море водою.

А хмари на небі були такі щільні, що сонячне світло не могло пробитися крізь них, вдень стало темно, як уночі, і шторм від того був ще жахливіший.

Капітан корабля не боявся, бо це був не перший шторм у його житті, і він завжди виводив свій корабель цілим. Але він знав, що пасажирів будуть у небезпеці, якщо спробують зостатись на палубі, тому він послав їх усіх до кают і наказав лишатися там, поки не скінчиться шторм, поводитися мужньо, не лякатись, і тоді все буде добре.

А серед тих пасажирів була одна маленька дівчинка з Канзасу. Звали її Дороті Гейл, і пливла вона зі своїм дядьком Генрі до Австралії, в гості до родичів, яких вона ще ніколи не бачила. Треба вам знати, що дядечко Генрі був не зовсім здоровий: він так тяжко працював на своїй фермі в Канзасі, що підірвав здоров'я, став нервовий і часто нездужав. Тому він лишив тітку Ем удома наглядати за фермою, а сам вирушив до Австралії провідати родичів і відпочити як слід.

Дороті дуже хотіла поїхати з ним, і дядько Генрі подумав, що це буде йому добре товариство в дорозі, удвох же веселіше, та й погодився узяти її. А дівчинка вже була досвідченою мандрівницею — адже колись смерч заніс її так далеко від дому, що вона опинилась аж у чудесній країні Оз, де її спіткало багато дуже дивних пригод, аж поки вона зуміла повернутися додому, до Канзасу. Тому вона не дуже лякалась негоди, і як почав завивати та свистіти вітер, а хвилі — гойдати та жбурляти корабель, наша маленька пасажирка зовсім не сполошилася.

— Звичайно, нам треба лишатися в каюті, — сказала вона дядечкові Генрі та іншим пасажирам, — і поводитись якомога спокійніше, поки минеться шторм. Бо капітан каже: як ми будемо на палубі, нас позмиває в море.

Будьте певні, що на таку небезпеку ніхто не хотів наражати-ся; тому всі пасажирів збились у темній каюті, прислухались, як реве буря та риплять щогли й рангоут, і намагались не штовхати одне одного, коли корабель хитало з боку на бік.

Дороті вже майже заснула, коли враз прокинулася стрепенувшись і побачила, що дядечка Генрі поруч немає. Вона й уявити не могла, куди це він пішов, а що він був не зовсім здоровий, то Дороті почала тривожитись і боятися, чи не надумав він легковажно вийти на палубу. Якщо так, то він буде у великій небезпеці, хіба тільки зараз же не спуститься вниз.

Насправді дядько Генрі пішов і ліг у свою вузьку корабельну койку, але Дороті цього не знала. Вона тільки пам'ятала, що тітонька Ем дуже просила її наглядати за дядечком як слід, а тому одразу вирішила вийти на палубу й розшукати його, дарма що буря саме розбуялася ще дужче і корабель жбурляло так, що просто страх. Дівчинка над силу піднялася трапом на палубу, а там вітер так шарпонував її, що мало не здер з неї спідничку. Та Дороті було неначе аж весело боротися зі штормом, і вона, міцно тримаючись за поруччя, пильно вдивлялась у темряву круг себе. І ось їй здалося, наче вона бачить невиразну постать чоловіка, що тримається за щоглу недалеко від неї. То міг бути дядько, і вона як могла голосно покликала:

— Дядечку Генрі! Дядечку Генрі!

Але вітер завивав і свистів так шалено, що вона ледве чула свій голос сама, а той чоловік напевне не чув її, бо й не ворухнувся.

Дороті вирішила, що треба дістатися до нього, тож, вичекавши, коли вітер на мить трохи ослаб, вона кинулась туди, де стояла прикріплена линвами до палуби велика клітка для курей. До клітки вона добігла, але тільки-но вхопилась міцно за планки великого ящика, в якому тримали курей, як вітер, ніби розлютувавшись, що така маленька дівчинка посміла кинути виклик його силі, враз подвоїв свій шал. Заревівши, ніби розлючений велетень, він перервав линви, що ними була закріплена клітка, й підкинув її високо в повітря разом із Доротою, що вчепилася в планки. Покрутивши клітку в повітрі навсібіч, відтепер за мить пожбував її далеко в море, де великі хвилі підхопили її й потягли вгору, на запінений гребінь, тоді кинув

її вниз, у глибоку вирву, ніби то була просто іграшка для їхньої розваги.

Дороті, звичайно, геть промокла, але ні на мить не розгубилась. Вона міцно трималась за грубі планки, а як тільки змогла витерти воду з очей, зразу побачила, що вітер зірвав і віко з клітки. Бідолашні кури розлетілися урізнобіч, і вітер шарпав їх, поки вони не стали схожі на пір'яні мітелки без держачків. Дно клітки було зроблене з товстих дощок, і Дороті побачила, що вона чіпляється за щось схоже на пліт із боками з планок, який легко витримував її вагу. Викашлявши воду й віддихавшись, вона примудрилась перелізти через планки й стати на міцному дерев'яному дні клітки.

«О, тепер я маю свій власний корабель», — подумала вона, більше потішена, ніж налякана такою переміною в житті; а коли клітку підняло на гребінь великої хвилі, вона почала жадібно шукати очима навкруги той корабель, із якого її скинуло.

Корабель був уже далеко, дуже далеко. Мабуть, ніхто на ньому ще й не похопився за нею, не знав про її дивну пригоду. Тим часом клітка зсунулась у яму між хвилями, а коли її знову підняло на гребінь, корабель уже здавався іграшковим човником — так далеко він був. Швидко він зовсім зник у темряві, й Дороті зітхнула з жалем, прощаючись із дядечком Генрі, й задумалася: що ж тепер буде з нею?

Отож її метляло водами великого океану, а на плаву підтримувала тільки нікчемна куряча клітка з дощаним дном та боками з планок, крізь які весь час хлюпала вода, щоразу обливаючи Дороті! І їсти не буде чого, коли вона зголодніє, — а це буде дуже скоро! — і води для пиття нема, й одежі, щоб перевдягтися...

— Ну, скажу я вам! — вигукнула дівчинка зі сміхом. — У добру халепу ти вскочила, Дороті Гейл! Що правда, то правда! І як ти з неї виплутаєшся — не знаю, не знаю!

Ніби додаючи їй клопоту, насувалася ніч, і сірі хмари над головою робилися чорними, як чорнило. Але вітер, ніби вдоволь-

нившись нарешті своїми бешкетницькими витівками, перестав хвилювати цей океан і полетів збивати буруни кудись в іншу частину світу, тому хвилі, яких більше ніщо не підхльоскувало, почали влягатись і поводитися скромніше.

Гадаю, Дороті дуже пощастило, що шторм ущух, бо інакше, хоч яка вона була відважна, боюся, що вона загинула б. На її місці багато дітей розревлись би й впали у відчай; та оскільки Дороті вже зазнала багато пригод і вийшла з них жива й ціла, їй і цього разу навіть на думку не спало дуже злякатися. Вона промочла, їй було дуже незручно, це правда; але після того одного зітхання, про яке я вже сказав, вона змусила себе заспокоїтись і вирішила терпляче ждати своєї долі, хай хоч яка вона буде.

Мало-помалу чорні хмари відлетіли, й над головою відкрилося синє небо, на якому сяяв срібний місяць, а зірочки весело підморгували Дороті, коли вона стежила за ними. Клітку вже не захлюпувало, вона гойдалась на хвилях спокійніше — майже як колиска, тому дно, на якому стояла Дороті, вже не вихлюпувало воду поміж планками. Побачивши це, геть знесилена тривогами кількох останніх годин дівчинка вирішила, що сон найкраще відновить її сили і що це найліпший спосіб перебути час. Дно було мокре, та й сама вона була мокра як хлющ, але, на щастя, сталося все це в теплих краях, і вона зовсім не мерзла.

Отож Дороті сіла в куточку клітки, зіперлася спиною на планки, покивала до привітних зірок, перше ніж заплющити очі, й менш як за півхвилини заснула.

